АКОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра гуманітарної освіти

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації учителів німецької мови

«ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ВИКЛАДАННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ: КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ, ЦИФРОВІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри гуманітарної освіти
(протокол № 6 від 25.05.2026 р.)

Завідувачка кафедри Анна-Марія БОГОСВЯТСЬКА

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(протокол № 4 від 04.06.2026 р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

Розробники: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» (Молодов Д.В., старший викладач кафедри гуманітарної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»; Музичук Н.В., старший викладач кафедри гуманітарної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»; Третяк Н.В., методистка кафедри гуманітарної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»).

Напрям підвищення кваліфікації: сучасні підходи до навчання німецької мови в Новій українській школі на рівні базової та профільної середньої освіти; розвиток мовно-комунікативної, предметно-методичної, інформаційно-цифрової та інноваційної компетентностей учителя.

Розроблено відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (CEFR) та сучасних підходів до іншомовної освіти.

Термін дії програми: з 01.07.2026 до 01.07.2031 року.

Рецензенти:

Палій Євген, старший викладач кафедри гуманітарної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

Проць Вікторія, вчитель-методист вищої категорії Ліцею №5 імені Кокорудзів ЛМР.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність розроблення навчальної програми для вчителів німецької мови зумовлена потребою оновлення методичного інструментарію педагогів відповідно до вимог Нової української школи, Державного стандарту базової середньої освіти, Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти та сучасних тенденцій розвитку іншомовної освіти. У центрі програми – формування міжкультурної компетентності учнів, розвиток їхньої здатності до ефективної комунікації німецькою мовою, застосування медіації, цифрових ресурсів і технологій штучного інтелекту в безпечному, етичному та педагогічно доцільному освітньому середовищі.

Цільова група: учителі німецької мови закладів загальної середньої освіти, які забезпечують реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти та/або працюють у профільній середній освіті.

Обсяг: 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток учителів німецької мови, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей, необхідних для організації компетентнісного, діяльнісного й особистісно орієнтованого навчання німецької мови; формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності учнів; використання медіації, цифрових ресурсів і штучного інтелекту для створення навчальних матеріалів, оцінювання та підтримки індивідуального поступу здобувачів освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити розуміння сутності міжкультурної іншомовної освіти та її ролі у формуванні готовності учнів до комунікації в багатомовному й полікультурному середовищі;
- удосконалити вміння добирати та адаптувати автентичні матеріали, навчальні кейси й інтеркультурні проєкти для уроків німецької мови;
- сформувати практичне розуміння медіації як інструменту інтеграції мовних, соціальних і культурних навичок відповідно до дескрипторів CEFR;
- розвинути здатність проєктувати комунікативні ситуації та завдання для формування іншомовної комунікативної компетентності учнів;
- підвищити готовність учителів до педагогічно доцільного, етичного й безпечного використання цифрових ресурсів та інструментів штучного інтелекту на уроках німецької мови;

- удосконалити навички дизайну уроку німецької мови з урахуванням міжкультурного компонента, освітніх втрат, вікових особливостей та навчальних потреб учнів.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

А1. Мовно-комунікативної, через здатність формувати й розвивати мовно-комунікативні вміння і навички учнів, забезпечувати навчання іноземної мови в різних комунікативних ситуаціях, підтримувати усне та письмове мовлення учнів німецькою мовою.

А2. Предметно-методичної, через здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів, добирати ефективні методики й технології навчання, інтегрувати міжкультурний компонент, організовувати діяльнісне та комунікативно зорієнтоване навчання.

Б2. Психологічної та комунікативної взаємодії, через здатність організовувати педагогічну комунікацію, керувати полілогом, дискусією, груповою взаємодією, розвивати толерантність, повагу до різноманіття й культуру мовленнєвої поведінки учнів.

А3, Д1. Інноваційної та інформаційно-цифрової, через здатність використовувати цифрові ресурси, інструменти штучного інтелекту, онлайн-сервіси для створення матеріалів, персоналізації навчання, розвитку критичного мислення та академічної доброчесності.

Очікувані результати підвищення кваліфікації

За результатами навчання слухач/слухачка:

- пояснює сутність міжкультурної іншомовної освіти, медіації та комунікативного підходу у викладанні німецької мови відповідно до вимог НУШ, Державного стандарту та CEFR;
- добирає, адаптує й створює автентичні матеріали, навчальні кейси, інтеркультурні проєкти і комунікативні завдання для розвитку мовних, соціальних та міжкультурних умінь учнів;
- використовує цифрові ресурси й інструменти штучного інтелекту для генерації навчальних матеріалів, підтримки говоріння, письма, аудіювання й читання, персоналізації навчання та формувального оцінювання;
- проєктує сучасний урок німецької мови з урахуванням цілей навчання, рівня учнів, освітніх втрат, очікуваних труднощів, міжкультурного компонента та критеріїв оцінювання результатів навчання.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Контроль та оцінювання знань слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, під час індивідуального та фронтального опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях здійснюється експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних запитань до теми. **Оцінювання вербальне.**

Курс **зараховується** за умови **відвідування не менше 50%** авдиторних занять та **виконання** 2 модульних контрольних робіт. Модульні контрольні роботи передбачають перевірку рівня засвоєння теоретичних положень і практичних умінь, набутих під час навчання, зокрема щодо проєктування сучасного уроку німецької мови, розроблення компетентнісно орієнтованих завдань, урахування міжкультурного компонента, медіації та ефективного використання цифрових ресурсів в освітньому процесі.

Особливості реалізації програми: дистанційна форма навчання, курс передбачає практичну діяльність, виконання завдань у цифровому середовищі та підсумкову рефлексію.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат видається відповідно до кількості прослуханих годин за умови відвідування не менше 50% від загальної кількості та виконання 2-х модульних робіт.

Вартість: безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з інтеграційно-мотиваційного заняття, 5-ти модулів та вихідного опитування.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують 2 модульні контрольні роботи. Модульні контрольні роботи передбачають перевірку рівня засвоєння теоретичних положень і практичних умінь, набутих під час навчання, зокрема щодо проєктування сучасного уроку німецької мови, розроблення компетентнісно орієнтованих завдань, урахування міжкультурного компонента, медіації та ефективного використання цифрових ресурсів в освітньому процесі.

Оцінювання 2 модульних робіт здійснюється за принципом «зараховано / не зараховано».

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 9 год – лекційні заняття, 15 год – практична робота, 6 год – самостійна робота.

Назва теми	**Кількість годин**				
	Лекції	**Практичні заняття**	**Самостійна робота**	**Контрольні заходи**	**Усього**
Інтеграційно-мотиваційне заняття					
Тема 0.1. Реєстрація учасників. Ознайомлення з програмою модуля.	-	1	-	-	1
Тема 0.2. Формування очікувань учасників.	-	1	-	-	1
Усього годин за заняттям	**-**	**2**	**-**	**-**	**2**
Модуль 1. Сучасні підходи до реалізації міжкультурної іншомовної освіти: кейси, практики, виклики					
Тема 1.1. Теоретичні основи міжкультурної іншомовної освіти.	1	-	-	-	1
Тема 1.2. Кейси, практики та виклики міжкультурної освіти на уроках німецької мови.	-	3	-	-	3
Усього годин за модулем	**1**	**3**	**-**	**-**	**4**
Модуль 2. Медіація у викладанні іноземних мов: інструмент інтеграції мовних і соціальних навичок					
Тема 2.1. Теоретичні основи медіації у викладанні іноземних мов.	2	-	-	-	2
Тема 2.2. Практичні стратегії	-	2	-	-	2

Назва теми	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
застосування медіації.					
Усього годин за модулем	**2**	**2**	**-**	**-**	**4**
Модуль 3. Формування учнівської іншомовної комунікативної компетентності на уроках іноземних мов					
Тема 3.1. Теоретичні засади формування іншомовної комунікативної компетентності.	2	-	-	-	2
Тема 3.2. Сучасні методи і підходи до розвитку говоріння, слухання, читання та письма.	-	2	3	-	5
Усього годин за модулем	**2**	**2**	**3**	**-**	**7**
Модуль 4. Інноваційні підходи до формування міжкультурної комунікації та критичного мислення: потенціал ШІ та цифрових ресурсів					
Тема 4.1. Інструменти та ресурси для вивчення німецької мови з використанням ШІ.	2	-	-	-	2
Тема 4.2. Створення навчальних матеріалів із використанням ШІ.	-	2	-	-	2
Усього годин за модулем	**2**	**2**	**-**	**-**	**4**
Модуль 5. Дизайн уроків з урахуванням міжкультурного компонента					
Тема 5.1. Стратегічне формулювання цілей уроку німецької мови.	2	-	-	-	2
Тема 5.2. Розроблення інтерактивних уроків німецької мови.	-	2	3	-	5
Усього годин за модулем	**2**	**2**	**3**	**-**	**7**
Вихідне опитування. Підсумкова рефлексія та зворотний зв'язок.	-	2	-	-	2
Разом годин за навчальною програмою	**9**	**15**	**6**	**-**	**30**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ІНТЕГРАЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

(практичне, 2 години)

Тема 0.1. Реєстрація учасників. Ознайомлення з програмою модуля.

Презентація мети, завдань, структури, очікуваних результатів, правил взаємодії та критеріїв успішного завершення навчання на платформі ВЕКТОР.

Тема 0.2. Формування очікувань учасників.

Визначення професійних запитів і очікувань слухачів. Первинна самооцінка готовності до використання міжкультурного компонента, медіації та цифрових ресурсів у викладанні німецької мови.

МОДУЛЬ 1. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ: КЕЙСИ, ПРАКТИКИ, ВИКЛИКИ

(лекція, 1 година; практичне, 3 години)

Тема 1.1. Теоретичні основи міжкультурної іншомовної освіти.

Сутність, цілі та завдання міжкультурної іншомовної освіти. Міжкультурна комунікація як ключовий компонент сучасного викладання німецької мови. Роль міжкультурної взаємодії у глобалізованому світі. Концепції міжкультурної комунікації та сучасні методичні підходи.

Тема 1.2. Кейси, практики та виклики міжкультурної освіти на уроках німецької мови.

Стереотипи та культурні упередження. Баланс між мовним і культурним складниками. Добір автентичних ресурсів і культурно маркованих матеріалів. Аналіз кейсів інтеграції міжкультурної освіти у шкільний курс німецької мови. Практики використання подкастів, відео, соціальних мереж, літературних текстів. Інтеркультурні проєкти та робота з чутливими темами: толерантність, різноманітність, інклюзивність.

МОДУЛЬ 2. МЕДІАЦІЯ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ: ІНСТРУМЕНТ ІНТЕГРАЦІЇ МОВНИХ І СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК

(лекція, 2 години; практичне, 2 години)

Тема 2.1. Теоретичні основи медіації у викладанні іноземних мов.

Принципи медіації як сучасного дидактичного інструменту відповідно до дескрипторів CEFR. Сприйняття, продукування, взаємодія та медіація в навчанні німецької мови. Види медіації в мовній освіті: лінгвістична, культурна, соціальна, педагогічна. Переваги та труднощі розвитку вмінь мовної медіації для спілкування іноземною та рідною мовами.

Тема 2.2. Практичні стратегії застосування медіації для інтегрованого розвитку мовних і соціальних навичок.

Адаптація та створення ситуацій для удосконалення медіаційних навичок учнів. Ефективні техніки роботи на уроці для розвитку мовної медіації. Ресурси для оцінювання сформованості вміння мовної медіації. Розроблення прикладів медіаційних завдань для різних рівнів володіння німецькою мовою.

МОДУЛЬ 3. ФОРМУВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНИХ МОВ

(лекція, 2 години; практичне, 2 години)

Тема 3.1. Теоретичні засади формування іншомовної комунікативної компетентності.

Значення іншомовної комунікативної компетентності у сучасній освіті. Ключові документи та стандарти: НУШ, Державний стандарт, CEFR. Базові поняття: комунікативна, соціокультурна, стратегічна компетентності. Компоненти іншомовної комунікативної компетентності: мовна, соціолінгвістична, дискурсивна, соціокультурна, стратегічна. Принципи комунікативного підходу у викладанні іноземних мов.

Тема 3.2. Сучасні методи і підходи до розвитку говоріння, слухання, читання та письма.

Використання діяльнісного підходу: ігрові методи, проєктна діяльність, інтерактивне й колаборативне навчання. Моделювання уроків з акцентом на формування комунікативної компетентності. Використання автентичних матеріалів: подкастів, відео, онлайн-ресурсів. Завдання на розвиток умінь говоріння, слухання, читання та письма у комунікативних ситуаціях. Інтеграція міжкультурного компонента в освітній процес.

МОДУЛЬ 4. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ: ПОТЕНЦІАЛ ШІ ТА ЦИФРОВИХ РЕСУРСІВ

(лекція, 2 години; практичне, 2 години)

Тема 4.1. Інструменти та ресурси для вивчення німецької мови з використанням ШІ.

Основи штучного інтелекту: поняття, історія, сфери застосування в освіті. Огляд ШІ-платформ і сервісів для підтримки навчання німецької мови: ChatGPT, LanguageTool, Duden Mentor, Reverso Context, DeepL, Perplexity AI та інші. Використання чат-ботів і віртуальних помічників. Трансформація ролі вчителя в епоху ШІ: наставництво, розвиток критичного мислення, етика й академічна доброчесність.

Тема 4.2. Створення навчальних матеріалів із використанням ШІ.

Генератори навчальних матеріалів: тексти, діалоги, тести, картки. Аудіо- та відеоресурси на основі ШІ: text-to-speech, speech-to-text. Інструменти для покращення письма й говоріння. Інтерактивні вправи та персоналізоване навчання з використанням ШІ. Критичне оцінювання якості згенерованого контенту та його адаптація до віку, рівня і потреб учнів.

МОДУЛЬ 5. ДИЗАЙН УРОКІВ З УРАХУВАННЯМ МІЖКУЛЬТУРНОГО КОМПОНЕНТА

(лекція, 2 година; практичне, 2 години)

Тема 5.1. Стратегічне формулювання цілей уроку німецької мови для ефективного розвитку комунікативної компетентності учнів.

Підходи до планування сучасного уроку німецької мови в контексті освітніх втрат. Формальне й неформальне планування. Критерії формулювання цілей уроку в контексті розвитку комунікативної компетентності та міжкультурної взаємодії.

Тема 5.2. Розроблення інтерактивних уроків німецької мови для підвищення мовленнєвої культури учнів.

Ефективні інструменти планування уроку німецької мови. Особливості планування: контекст, розрахунок часу, очікувані труднощі, навчальні потреби учнів. Типові структури уроків щодо розвитку мовленнєвої культури. Проєктування фрагмента інтерактивного уроку з міжкультурним компонентом, медіаційним завданням і цифровою підтримкою.

ВИХІДНЕ ОПИТУВАННЯ

(практичне, 2 години)

Підсумкова рефлексія учасників щодо досягнення очікуваних результатів. Самооцінювання професійного поступу. Зворотний зв'язок про зміст, організацію та практичну цінність курсу. Узагальнення можливостей застосування розроблених матеріалів в освітньому процесі.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Контроль та оцінювання знань слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, під час індивідуального та фронтального опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях – експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми. **Оцінювання вербальне.**

Оцінювання 2 модульних робіт здійснюється за принципом «зараховано / не зараховано», без критеріїв оцінювання.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ:

1. Основні ідеї та цінності Нової української школи в контексті іншомовної освіти.
2. Міжкультурна компетентність як складник іншомовної комунікативної компетентності учнів.
3. Роль автентичних матеріалів у навчанні німецької мови.
4. Стереотипи, культурні упередження та способи їх педагогічного опрацювання.
5. Медіація в CEFR: сутність, види, приклади дескрипторів.
6. Стратегії розвитку говоріння, слухання, читання та письма у комунікативних ситуаціях.
7. Діяльнісний підхід на уроках німецької мови: ігрові, проєктні та колаборативні методи.
8. Цифрові ресурси для формування мовної та міжкультурної компетентностей.

9. Педагогічно доцільне використання інструментів ШІ для створення навчальних матеріалів.

10. Етичні аспекти застосування ШІ та цифрових сервісів у навчанні іноземної мови.

11. Планування уроку німецької мови з урахуванням освітніх втрат і різних рівнів навчальних досягнень учнів.

12. Формувальне оцінювання та зворотний зв'язок на уроках німецької мови.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text

2. Закон України «Про повну загальну середню освіту». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text

3. Державний стандарт базової середньої освіти. Режим доступу: https://mon.gov.ua/

4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text

5. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (CEFR). Режим доступу: https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages

Основна література

1. Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо викладання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році.

1. Ендер С. DLL 02: Як вивчають німецьку мову як іноземну? / С. Ендер, Р. Функ. — Мюнхен: Klett-Langenscheidt, 2017. — 184 с.

2. Баллвег С. DLL 04: Завдання, вправи, інтеракція / С. Баллвег, С. Драгетічі, Й. Кун та ін. — Мюнхен: Klett-Langenscheidt, 2017. — 192 с.

1. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. – 160 с.

2. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume. Council of Europe, 2020.

4. Сотникова С. І. Німецька мова (7-й рік навчання): підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / С. І. Сотникова, Г. В. Гоголєва. — Харків: Вид-во «Ранок», 2024. — 192 с.

5. Грицюк І. Німецька мова. Комплексне видання для підготовки до НМТ 2026 / І. Грицюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2025. — 320 с.

6. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (CEFR). — К.: Ленвіт, 2003. — 273 с.

Додаткова література та цифрові ресурси

1. Deutsche Welle. Deutsch lernen. Режим доступу: https://learngerman.dw.com/

2. Legutke M. DLL 10: Deutsch als Fremdsprache für Jugendliche / M. Legutke, M. Schart. — Stuttgart: Klett-Langenscheidt, 2016. — 176 s.

3. Goethe-Institut. Deutsch unterrichten. Режим доступу: https://www.goethe.de/

4. DUDEN Mentor. Режим доступу: https://mentor.duden.de/

5. LanguageTool. Режим доступу: https://languagetool.org/

6. Reverso Context. Режим доступу: https://context.reverso.net/

7. DeepL Translator. Режим доступу: https://www.deepl.com/

8. Forvo. Режим доступу: https://forvo.com/

9. Speechling. Режим доступу: https://speechling.com/